

II. JÓZSEF 1780–90

*ANTON VON MARON:
II. JÓZSEF császár
MARS szobrával
(Bécs, KHM)*

11.A

2025. nov. 14.

életének keretei:

– 1741: 6 hónapos
Vitam...

– 1790: 49 éves

ugyanezek a rendek
a porosz királlyal
tárgyalnak, hogy
megszabaduljanak
tőle

Bécs,
kapucinus templom kriptája

1. Személye

- „kalapos király” – Ø kor. (sem cseh, sem m.) – ?
Ø eskü, Ø kor. hitlevél
Szent Korona → Bécs
- szülei – ?
- első feleségét viszonzás nélkül szerette, a másodikat nem; harmadszor nem nősült
- ellentmondásos személyiség
„Álmodozások” – fiataalkori műve
NR-i Cs. 1765–90 → türelmetlenül várja a tényleges hatalmat
FALKENSTEIN gr. álnéven bejárja a Birodalmat – elfojtott tettvágy
- 1780: 40 éves
„*Mindent a népért, semmit a nép által!*” – ? FELV. ABSZ.
felülről utasít, Ø tárgyal TK 118/bal felső
reformdüh források
megszállott küldetéstudat
szédítő tempót diktál
személyesen fogad mindenkit

2. Reformok ← korszerűsítés ← központosítás

rendeleti kormányzás

a) egyházpol.

- nem oktató, nem betegáp. szerzetesrendek feloszlatása
- türelmi rendelet – **TK 118/baloldalt alul**
szabad hivatalviselés,
vallásgyak. protestánsoknak

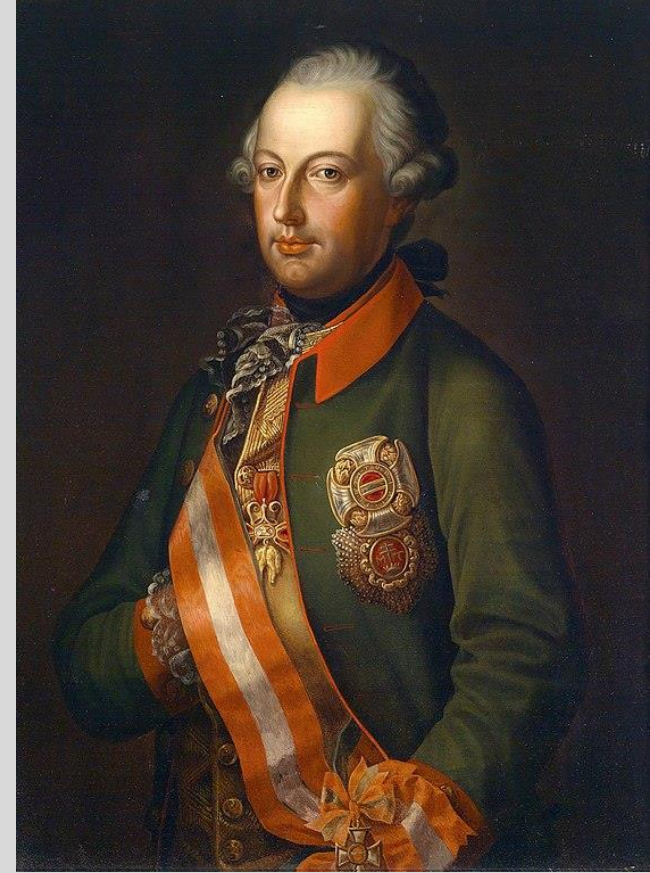
b) jobbágyrendelet – **TK 119/jobboldalt felül**

szabad költ. jog

Ø jobbágy név → paraszt

Ø úriszék

c) közig. – Ø vm. → Mo. = 10 kerület, Erdély = I., II., III. kerület – ?

*Ismeretlen festő műve
Dorotheum (Bécs)*

Türelmi rendezetes templom

- Ø torony, Ø harang
- Ø utcai front

Pápa, ref. ótemplom

d) nyelvrendelet

latin → német a hiv. nyelv

II. J. – észszerűség, vsz. tényleg nem akart németesíteni
környezetéről ugyanezt nem lehet elmondani

↔ m. rendi ellenzék

→ anyanyelv, magyarságtudat (ruha, tánc...) – !!!

e) népszáml., birtokösszeírás – nagy ellenállás

f) nemesi, egyházi birtokok megadóztatásának terve

g) Ø cenzúra

„Miért nem szereti népe II. J.-et” pamflet megjelenéséhez

személyesen járul hozzá

└ ? támadó hangvétellű
röpirat

halálbüntetés visszaszorítása

h) kicsinyes, kegyeletsértő rendelkezések:

– gyertyák száma az oltáron

– nyitott aljú koporsó (hasonló okokból kerül MOZART [†1791] tömegsírba)

MOZART elképzelt temetése (PIERRE ROCH VIGNERON rajza 1819-ből)

3. Kevés híve van = jozefinisták

- felv. nemesség:

SZÉCHÉNYI FERENC – ?

OSZK (1802),

MNM (1808)

KAZINCZY FERENC

HAJNÓCZY JÓZSEF

ISTÓK JÁNOS: SZÉCHÉNYI FERENC szobra (1902) a MNM kertjében

4. Külp.

- Belgium elszakad ← 1789

- török háború 1787 →

orosz szöv.-ben

népszerűtlen, sikertelen

II. J. gyógyíthatatlan betegséggel tér vissza a csatatérről

→ kudarcok → mindenki elégedetlen

+ minden társadalmi réteg sérelmei – TK 119/13. – ?

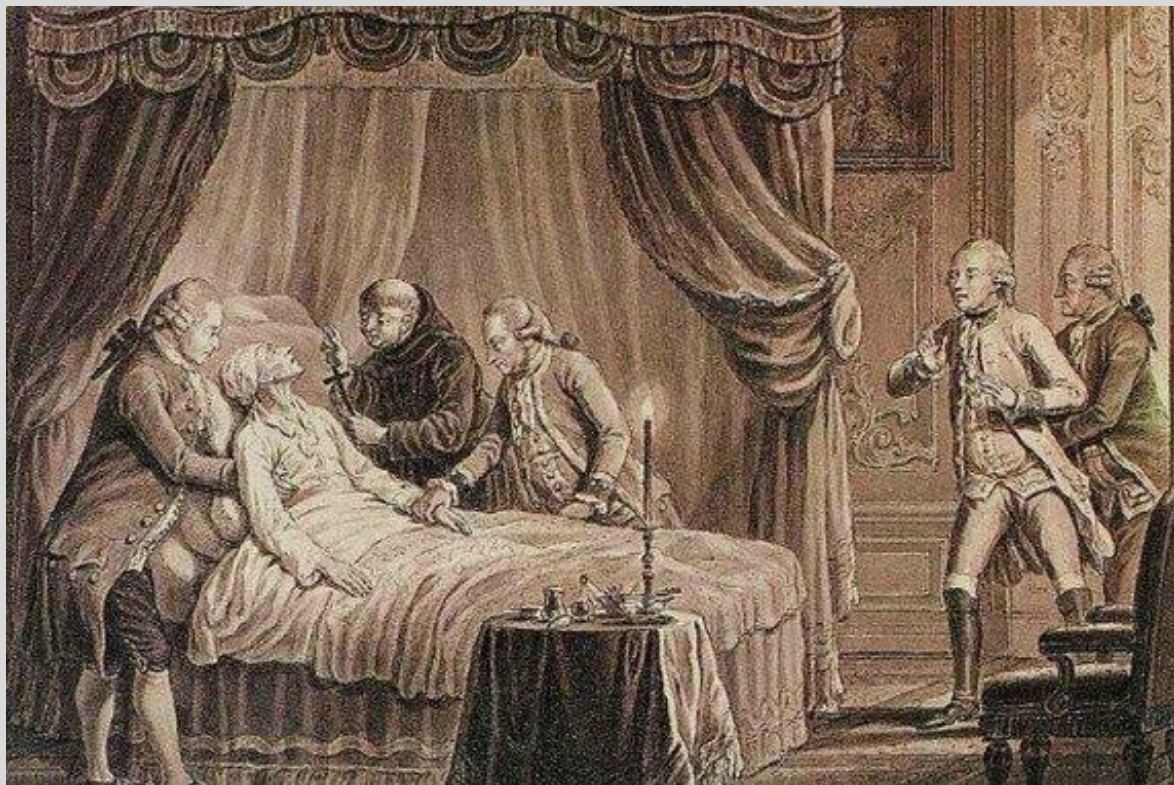
- 1789 híre → vigyázni kell a felvilágosodással...

5. 1790

- II. J. ágyban fekvő nagybeteg
→ mindenki örül
heves rendi ellenállás

- nevezetes tollvonás →
(TK 120/14.) – ?
↓

Mo.-n $\forall$ rendelete semmis, kiv. – türelmi ~
– jobbágy~
– alsópapság anyagi helyzetére vonatkozó

(10 év alatt több mint 6000 rendeletet hozott, azaz átlagosan napi 2-t)

6. Mo. a 18/19. század fordulóján

- II. LIPÓT (1790–1792) → 1790/1791-i ogy. (1765 óta először)
→ 1791/X. tc. Mo. szabad, független ország
saját tv-ei szerint kormányzandó } kompromisszum
1723, Pr. S. → H. örökösödés
→ RENDI DUALIZMUS BIZTOSÍTÉKA!
- I. FERENC (1792–1835) – ?
↔ NAPÓLEON
– leánya: MÁRIA LUIZA
– magyar jakobinus mozgalom – ?
MARTINOVICS IGNÁC (†1795, Vérmező)
*1914: a csontvázak előkerülnek
a János kórház környékéről*
„példa kelle, hogy rettegjen az ország” – ?
(KAZINCZY FERENC: sokévi börtön)
– 1809, győri csata – ?
- a kor művészeti stílusa:
klasszicizmus – stílusjegyek?

?

Csákvár, ESTERHÁZY-kastély

Alcsút, HABSBURG-kastély

Gyömrő, TELEKI-kastély

SÁNDOR-palota (budai vár, ma a közt. elnöké)

- Mo. társadalma
5% nemesség
85% jobbágyság
10% polgárság
↓
- Buda, Pest, Óbuda
lakosságszáma – ?
1780-ban 35 000
1810-ben 60 000
1848-ban 151 000

*PETRICH ANDRÁS Pest-Budát
ábrázoló vízfestménye (1790 táján)*